

Ήβη Αγγελική Μαυρομούστακου, Σύγχρονες Μορφές Διοίκησης. Μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών: η ελληνική περίπτωση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, σ. 312.

Η Καθηγήτρια του Δημοσίου Δικαίου του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης και Σύμβουλος του ΑΣΕΠ Ήβη Αγγελική Μαυρομούστακου δημοσίευσε από τις εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη το νέο πάρα πολύ ενδιαφέρον Βιβλίο της «Σύγχρονες Μορφές Διοίκησης. Μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών: η ελληνική περίπτωση».

Το βιβλίο παρουσιάζει με πολύ μεγάλη πληρότητα την ευρύτερη προβληματική της ένταξης του θεσμού των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών στο σύγχρονο διοικητικό δίκαιο. Η ιδιαίτερη σημασία του έργου συνίσταται στο ότι μελετά τις ανεξάρτητες αρχές σε συγκριτική προσέγγιση με αντίστοιχους θεσμούς στο δίκαιο άλλων χωρών, καθώς και στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα αποτυπώνεται με ενάργεια το σημερινό νομικό πλαίσιο αλλά και η πραγματικότητα των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών στην Ελλάδα σε συνεχή διεπαφή με τη θεωρία αλλά και τη νομολογία. Ακτινογραφούνται με αυτόν τον τρόπο πολυπρισματικά τα βασικά χαρακτηριστικά των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών.

Η συγγραφέας αναπτύσσει με πολύ κατανοητό τρόπο τις διαφορετικές φάσεις εμφάνισης των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών και παρουσιάζει τον «εντυπωσιακό πολλαπλασιασμό» τους. Στο βιβλίο οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές αναλύονται ως μορφές οργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης τόσο σε θεωρητικό όσο και σε εμπειρικό επίπεδο. Αναπτύσσεται διεξοδικά από την συγγραφέα η περίπτωση της Γαλλίας ως προσφορότερης χώρας για συγκριτική μελέτη, στην οποία σήμερα καταγράφονται τουλάχιστον δέκα επτά ανεξάρτητες διοικητικές αρχές και ακόμη οκτώ ανεξάρτητες δημόσιες αρχές που υπόκεινται και αυτές στο ίδιο (γενικό) νομικό καθεστώς. Η Ήβη Μαυρομούστακου γνωρίζει σε βάθος όσο ελάχιστοι την φυσιογνωμία και την λειτουργία των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών στην Γαλλία και στην Ελλάδα. Για το λόγο αυτό οι ομοιότητες και οι διαφορές με το γαλλικό παράδειγμα φωτίζουν αρκετά δύσκολα σημεία όσον αφορά και στην φυσιογνωμία των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών στην χώρα μας.

Από τις αναπτύξεις αναδεικνύεται με σαφήνεια ότι οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές αποτελούν διοικητικά όργανα, ιδιότυπα, αλλά οπωσδήποτε διοικητικά όργανα. Πολύ εύστοχα η συγγραφέας παράλληλα θέτει στο επίκεντρο της μελέτης της την νεωτεριστική φύση των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών σε σχέση με το παραδοσιακό σχήμα δημόσιας διοίκησης σύμφωνα με το οποίο όλα τα διοικητικά όργανα του Κράτους τελούν υπό τη διεύθυνση ή τουλάχιστον υπό τον έλεγχο της Κυβέρνησης. Έτσι οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές γίνονται αντιληπτές ως η κατεξοχήν σύγχρονη μορφή δημόσιας διοίκησης. Το βιβλίο «Σύγχρονες Μορφές Διοίκησης» δίνει μεγάλη έμφαση στις εγγυήσεις προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των εν λόγω οργάνων, αφού διαμέσου αυτών διερευνάται κυρίως ο βαθμός ανεξαρτησίας τους. Διαπιστώνεται στην ελληνική περίπτωση σύγκλιση των δύο κατηγοριών ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών της οικονομικής ρύθμισης. Ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται πλήρως τις δύσκολες για την περίπτωση των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών έννοιες της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Επίσης το βιβλίο

συνθέτει με περιεκτικό και εύληπτο τρόπο το προφίλ των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, τα «essentialia» της φυσιγνωμίας τους. Αναφέρει χαρακτηριστικά η Ήβη Μαυρομούστακου: «Το προνόμιο ανεξαρτησίας των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών συντίθεται λοιπόν εντέλει από ορισμένα κοινά κριτήρια που συστήνουν κατ' αρχήν οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας είτε προσωπικής είτε λειτουργικής, όπως το διακριτό των εν λόγω οργάνων σε σχέση με την κεντρική Διοίκηση, η υπαγωγή τους σε δικαστικό και μόνο έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους, καθώς και η δημοσιοποίηση του έργου τους μέσω της σύνταξης ετήσιας έκθεσης, με την οποία και επιδιώκεται η εξυπηρέτηση ενός μηχανισμού λογοδοσίας και ελέγχου που θεμελιώνει τη δημοκρατική τους νομιμοποίηση, όπως και την εν γένει σχέση τους με τη Βουλή».

Τέλος, στο βιβλίο της «Σύγχρονες Μορφές Διοίκησης» η Ήβη Μαυρομούστακου διερευνά ενδελεχώς με ποια εργαλεία μπορεί να διασφαλιστεί η υπαγωγή των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών σε ένα δημοκρατικά νομιμοποιημένο σύστημα λογοδοσίας, και θέτει συνεχώς επί τάπητος με συγκεκριμένες προτάσεις το ζήτημα της περαιτέρω ενίσχυσης των εγγυήσεων ανεξαρτησίας τους.

Η έγκριτη Καθηγήτρια, Δικηγόρος και Σύμβουλος του ΑΣΕΠ Ήβη Μαυρομούστακου για ακόμα μία φορά εμπλουτίζει την βιβλιογραφία του Δημοσίου Δικαίου και της Διοικητικής Επιστήμης με μία πολύ μεστή και εξαιρετικά συγκροτημένη μελέτη σε ένα καίριο θέμα με ποικίλες θεωρητικές και πρακτικές προεκτάσεις. Το έργο είναι ιδιαίτερος χρήσιμο σε δικηγόρους, δικαστές, νομικούς συμβούλους του κράτους, μέλη και στελέχη ανεξαρτήτων αρχών, θεωρητικούς και μελετητές του δημοσίου δικαίου αλλά και σε μεταπτυχιακούς και προπτυχιακούς φοιτητές Νομικής, Δημόσιας Διοίκησης, Πολιτικών Επιστημών.

Βασίλης Γ. Τζέμος, Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ), Επίκουρος Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου και Οικονομικών Θεσμών του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, Σύμβουλος ΑΣΕΠ, Διευθυντής ηλεκτρονικών επιστημονικών περιοδικών ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ (www.publiclawjournal.com) και ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ.